

2. Болтянська Н. І., Маніта І. Ю. Основні тенденції розвитку генної інженерії в сільському господарстві. *Обуховські читання* : тези доп. ХУІ міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 30 бер. 2021 р.). Київ : НУБіП України, 2021. С. 57–60. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u231/obuhovski_chitannya_2021_tezi.pdf (дата звернення: 12.05.2024).
3. Горшкова Л. М., Коваль Л. В., Полякова А. С. Основи ботаніки і фізіології рослин : навч. посіб. для студентів пед. спеціальностей закладів вищої освіти. Суми : Мрія, 2019. 412 с.
4. Моргун В. В. Фізіологія рослин в Україні на межі тисячоліть. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Біологія. Тернопіль, 2002. № 3 (18). С. 3–16.
5. Пономаренко С. П. Високі технології в сільському господарстві. *АгроСвіт*. 2005. № 4. С. 16–21.
6. Сметана О. Ю. Сільськогосподарська біотехнологія : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2017. 132 с.
7. Токарев А. В., Фабричнікова І. А. Вплив кліматичних змін на якість сільськогосподарської продукції. *Молодь і технічний прогрес в АПВ* : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 17-18 трав. 2021 р.). Харків : ХНТУСГ, 2021. С. 190–191. URL: http://www.tsatu.edu.ua/tm/wp-content/uploads/sites/14/materialy-mnpk-molod-i-tehnichnyj-prohres-v-arv_2021.pdf (дата звернення: 02.05.2024).
8. Hartman J., Perkins P., Wehner T. Citrulline and Arginine Are Moderately Heritable in Two Red-fleshed Watermelon Populations. *HortScience*. 2019. Vol. 54, Iss. 12. P. 200–205. DOI: 10.21273/HORTSCI13715-18 (Last accessed: 07.05.2024).
9. Skliar R., Komar A. Definition of priority tasks for agricultural development. *Multidisciplinary research* : abstracts of XIV International Scientific and Practical Conference (Bilbao, Spain, December 21–24, 2020). Bilbao, Spain, 2020. P. 431–433. URL: <https://isg-konf.com/multidisciplinary-research-en/> (Last accessed: 07.05.2024).

Вікторія КОЗАК

*Здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
shelest.1995@ukr.net*

ЦІННІСТЬ СУЧАСНИХ АГРАРНИХ НАУК: ПОТЕНЦІАЛ І ПЕРСПЕКТИВИ

Надзвичайно вагоме значення для України займає галузь сільського господарства, що представлена комплексом аграрних наук. Адже саме сільське господарство забезпечує населення держави продуктами харчування, сприяє розвитку інших галузей, формуванню експортного потенціалу та регулює продовольчу безпеку України [4, с.173]. Навряд чи комусь вистачить сміливості поставити під сумнів той факт, що саме наша

держава наділена дуже цінним, «дефіцитним» та надзвичайно важливим ресурсом – високородючою землею. Відомо, що більший дефіцит ресурсу сприяє вищій його цінності не лише для всієї країни, але і для кожної людини [2, с.320].

Не зважаючи на те, що в світі Україну оцінюють як могутню аграрну державу, сьогоднішні світові виклики продовольчого характеру не дозволяють ефективно використовувати увесь потенціал країни – унікальні земельні ресурси, завдяки яким забезпечується місце безперечного лідера на міжнародному продовольчому ринку [1, с.6]. Саме інноваційний розвиток сільськогосподарських наук забезпечує підвищення конкурентоспроможності продукції вищезазначеної галузі на внутрішньому і зовнішньому продовольчих ринках, а також інтенсифікує ефективність виробництва [4, с.173].

Тому метою даної роботи є аналіз особливостей розвитку та функціонування аграрних наук в сучасних умовах, як одного із способів попередження загроз аграрного виробництва.

Сьогодні в розвитку аграрної галузі існує багато проблем, серед яких чільне місце посідають: недостатнє фінансування сільгоспвиробників, недосконале функціонування кредитної сфери, обмежене інвестування вітчизняними та зарубіжними партнерами, недостатня заробітна плата працівників, застосування застарілих технологій та обладнання [4, с.173], а також, що є найбільш важливим – високі ризики та втрати через російську збройну агресію.

Сучасна аграрна наука – це інтегрована система наукового знання, що складається із комплексів біологічних, хімічних, екологічних, економічних, медичних наук тощо. Саме тому, підвищується значення системи аграрної освіти, що розглядається як ключовий фактор інтелектуалізації та інформатизації соціуму [2, с.10].

Одним із значимих способів вивільнення сільськогосподарського виробництва від кризових станів є постійне розширення його наукоємності. Цей процес передбачає впровадження системного підходу до застосування соціально-економічних, біологічних, а також природних факторів на основі освоєння законів існування і функціонування природи та суспільства [2, с.11].

Україна має необмежений науковий потенціал, що є основою розвитку сільського господарства держави на інноваційній основі [4, с.173]. Французький письменник та літературний критик, Анатоль Франс, висловив цікаву думку стосовно процесу навчання: «Мистецтво навчання є мистецтво пробуджувати в юних душах допитливість, а потім

задовольняти її». Цей інтерес чи так звана допитливість сприяють формуванню нових підходів та запровадження інновацій у навчально-виховному процесі [3].

Вища аграрна освіта має на меті виконання двох основних функцій: традиційна функція – перша, що пов'язана із підготовкою спеціалістів безпосередньо, і друга – також сприяє підготовці, але дещо іншого формату, а саме – формування особи, що є основним завданням вищої школи, її соціальної активності та духовних цінностей [2, с.6]. У сучасних умовах розвитку українського суспільства освіта повинна вивести соціум на якісно новий етап функціонування економічної, політичної та культурної сфер життя. Саме тут виявляється особлива відповідальність вищої школи за формування висококваліфікованих спеціалістів. Процес викладання аграрних професійних дисциплін має орієнтуватись не лише на засвоєння знань в даній сфері, а і на розвиток особистісних моральних якостей, якими повинні бути наділені майбутні професіонали. Без оволодіння високого рівня загальної культури сучасний випускник аграрного закладу вищої освіти не в змозі виконувати професійні обов'язки на рівні вимог нової соціальної практики [2, с.7].

Також варто зазначити, що процес підготовки спеціаліста-аграрія в закладі вищої освіти потребує розширення знань та інформації в галузі історії культури і суспільства, для істинного розуміння процесу формування аграрних традицій і особливостей аграрних суспільств. Оскільки аграрні науки формувались у різноманітних культурних традиціях, випускник даного профілю повинен відкриватись для міжкультурного діалогу. Тому йому необхідні ґрунтовні знання в області історії, культурології, релігії, міфології, соціальної антропології. Проблема полягає в тому, що такі різні області знання включають в себе формування різних типів наукового мислення та відмінні наукові парадигми [2, с.255].

Налагоджена взаємодія фахівців академічної та галузевої науки із аграрною освітою могла б виконуватися за наступними напрямками: державні стандарти, програми та проекти, що сприяють вирішенню питання фундаменталізації та підвищення якості аграрної освіти; а також підготовка викладацького складу аграрних вузів в плані освоєння нових ідей та знань, адже саме від них залежить продовольчий добробут держави опосередковано через результат підготовки фахівців [2, с.10]. Адже знання є доступними, щоб допомогти рухатися до стійкого європейського сільського господарства, заснованого на фактичних даних, яке може принести користь населенню, природі та їх спільному майбутньому [6, с.306].

Водночас із посиленням діяльності аграрно-орієнтованих наукових і навчальних закладів освіти, необхідно шукати та застосовувати більш прибуткові, ефективні та дієві наукові досягнення. Для цього впроваджують такі галузі науки як сучасні біотехнології, молекулярна біологія, генетика, електроніка, передові наукові досягнення мають бути запозичені та широко використані в освітній галузі. Ці прогресивні досягнення науки і техніки необхідно викладати та застосовувати під час навчання і підготовки фахівців аграрної галузі [5, с.155].

Аграрію необхідна наука, яка б не лише допомогла у вирішенні проблеми інтенсифікації виробництва продуктів, але і сприяла формуванню його свідомості, забезпечуючи людиноприродний потенціал [2, с.11].

Незважаючи на проблеми, з якими зіткнулись аграрії та природодослідники загалом, варто зазначити, що останніми десятиліттями значно зріс авторитет природничих наук. Доведенням цього є фундаментальні відкриття у різноманітних галузях. Отже, аграрна наука України має хороший потенціал та перспективи. Важливим чинником розвитку аграрної галузі держави є постійне розширення її наукоємності, підготовка висококваліфікованих кадрів і впровадження у сільське господарство результатів сучасних наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гладій М. В., Лузан Ю. Я. Земельна реформа: сучасні проблеми і шляхи вирішення. *Економіка АПК*. 2020. №2. С. 6-19
2. Заздравнова О. І., Кравцов А. І., Голікова О. М. та ін. Аграрна освіта і наука: соціально-філософське осмислення: монографія / за заг. ред. О. І. Заздравнкової. Харків, 2020. 348 с.
3. Зарубіжні письменники: енциклопедичний довідник: у 2 т. / ред. Н. Михальська, Б. Щавурський. Т.: Навчальна книга - Богдан, 2005. Т. 2: Л-Я. - [Б.м.]: [б.в.], 2006. 864 с.
4. Романенко Б. Інноваційний розвиток сільського господарства. *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. учнів, студентів, аспірантів і молодих вчених кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету ім. Лесі Українки, м. Луцьк, 27 жовт. 2020 р. Луцьк, 2020. С. 172-173*
5. Bilalov Rahim. Modern Agrarian Policy of the State. *Khazar Journal of Science and Technology*. 2022. Vol. 6, № 2. P. 153-156. URL: <http://hdl.handle.net/20.500.12323/6475>
6. Pe'er G., Bonn A., Bruelheide H., Dieker P., Eisenhauer, N., Feindt, P. H. & Lakner, S. Action needed for the EU Common Agricultural Policy to address sustainability challenges. *People and nature*. 2020. 2(2). P. 305-316. DOI: <https://doi.org/10.1002/pan3.10080>